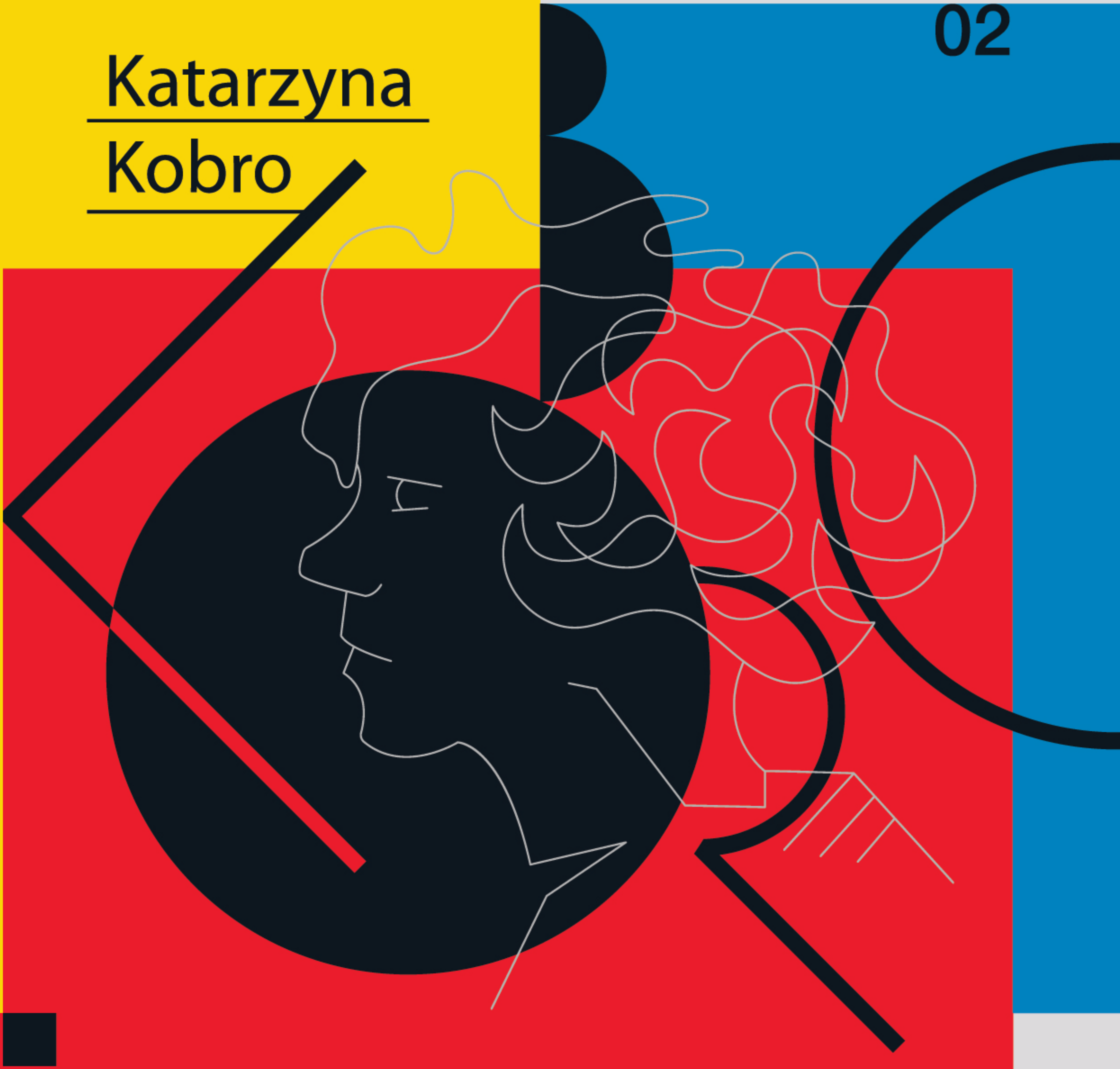

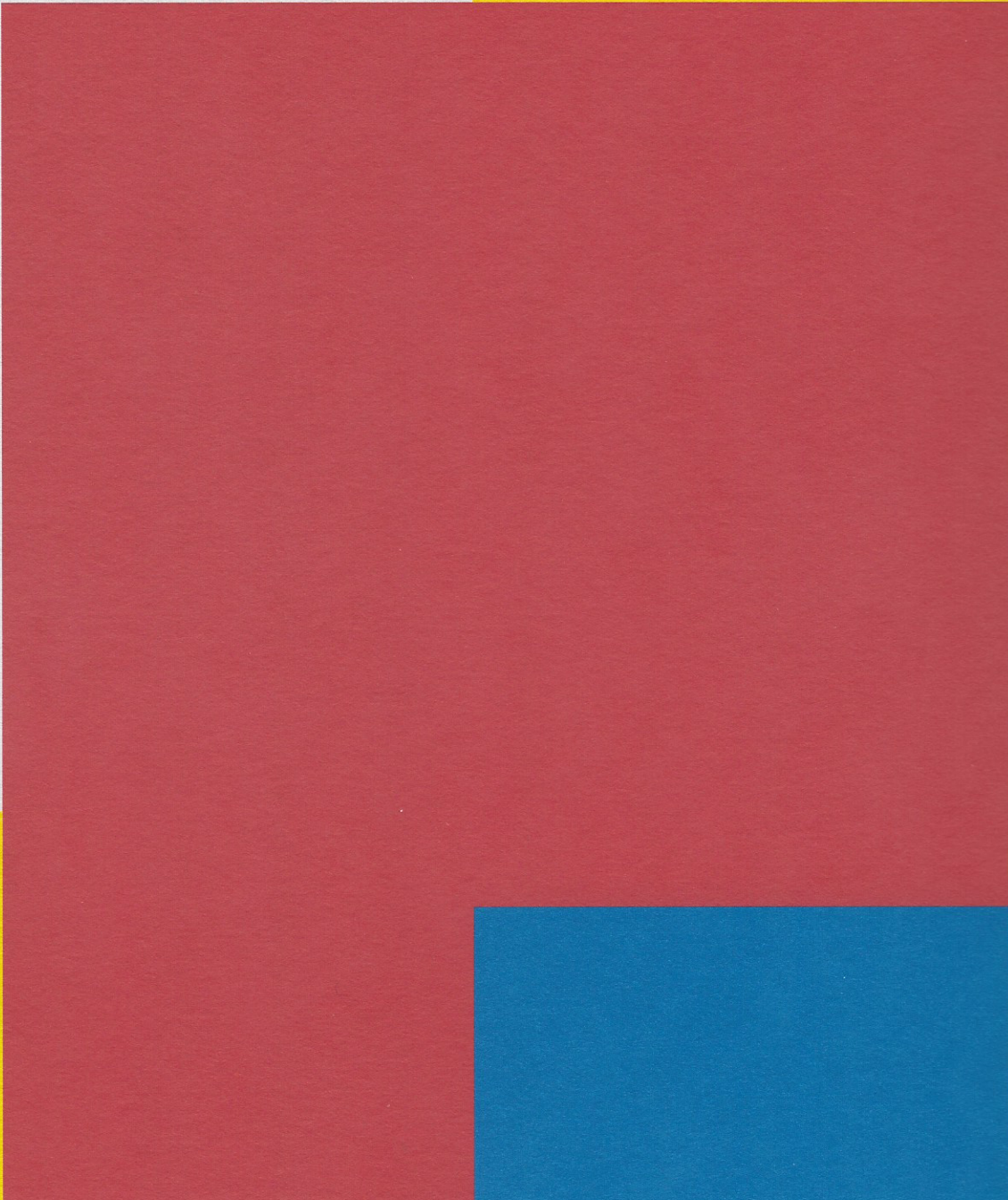
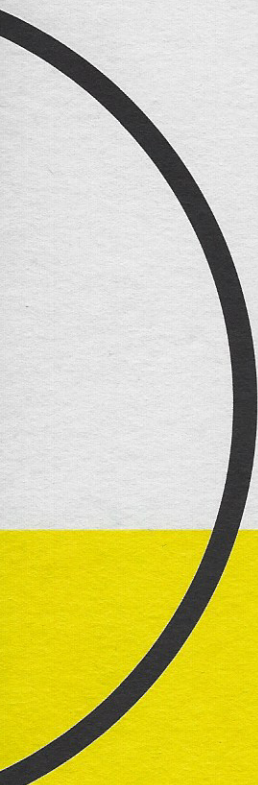
Katarzyna
Kobro

Magazyn artystyczno-naukowy | ISSN 2657-652X | nr 2 | jesień 2019 | ASP Łódź | www.powidoki.asp.lodz.pl

RE-KONSTRUKTYWIZM

Bożena Kowalska / Jerzy Grabowski / Gottfried Jäger /
Julián Gil / Josef Linschinger / Tadeusz Mysłowski

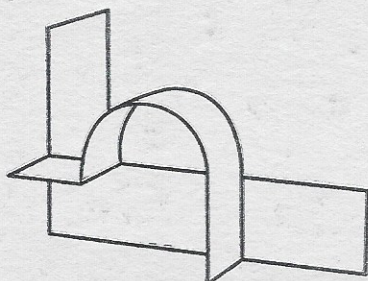

ISSN 2657-652X

9 772657 652000

Cena: 20 zł (w tym 8% VAT)

made in Łódź

Sto lat temu powstała uczelnia artystyczna, która dokonała radykalnego przewartościowania spojrzenia na sztukę – Bauhaus. Tradycja tej szkoły, do której nadal chętnie nawiązują zarówno uczelnie artystyczne, jak i przemysł czy sztuki projektowe, silnie wyrasta z konstrukttywizmu. Podstawowym elementem tego kierunku w sztuce było ograniczenie się formalne do prostych elementów geometrycznych: koła, trójkąta, linii prostej. Konstrukttywizm poszukiwał nowej ekspresji estetycznej, konstruował rzeczywistość z ograniczonej liczby elementów. Nie był to jednak kierunek czysto estetyczny. Istotne dlań było silne zaangażowanie w świat materialny. Rozwijał się w powiązaniu z grafiką użytkową, nowoczesną typografią, wzornictwem przemysłowym, modą (*prêt-à-porter*), fotografią (pierwsze kolaże i fotomontaże) czy architekturą.

W najnowszym numerze „Powidoków” chcieliśmy przede wszystkim przyrzeć się współczesnym reinterpretacjom tego kierunku. Re-konstrukttywizm silnie rezonuje w sztuce pięknej i projektowej XXI wieku. Zależało nam na zaprezentowaniu różnych aspektów sztuki geometrycznej zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Główną postacią niniejszego numeru jest Katarzyna Kobro. Ta pozostająca długo w cieniu Władysława Strzemińskiego artystka awangardowa, która zrewolucjonizowała myślenie o rzeźbie, od kilkunastu lat jest coraz intensywniej badana i odkrywana. W numerze pojawia się również odniesienie do innej, czołowej przedstawicielki abstrakcji geometrycznej XX wieku – szwajcarskiej rzeźbiarki, malarki i tancerki, Sophie Taeuber-Arp, której dorobek został pokazany w tym roku na wystawie w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu. W numerze prezentujemy również konstrukttywizm organiczny Tadeusza Mysłowskiego, abstrakcje geometryczne Jerzego Grabowskiego, prace Josefa Linschingera i Juliána Gila, fotografię konkretną Gottfrieda Jägera i przegląd meksykańskiej sztuki geometrycznej. Interesuje nas teatr w Bauhausie jako dzieło totalne, modernizm w architekturze, współczesny balet koparyczny czy nawiązania do konstrukttywizmu w performerskiej praktyce artystycznej. Pokazujemy migawki z międzynarodowej wystawy kolażu w Galerii Retroawangarda i z rekonstrukcji *Baletu Triadycznego* Oskara Schlemmera. Aspekty edukacyjne przybliżają nam wykładowcy Uniwersytetu Sztuki i Designu im. Moholy-Nagya w Budapeszcie oraz Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Ten dwugłos pozwala przyrzeć się tradycji Bauhausu wykorzystywanej współcześnie na europejskich, artystycznych uczelniach wyższych.

Mam nadzieję, że z przyjemnością zapoznają się Państwo z wyborem naszych tekstów reinterpretujących konstrukttywizm.

dr Marta Ostajewska
redaktor naczelna

POWIDOKI – MAGAZYN ARTYSTYCZNO-NAUKOWY
TEMAT NUMERU: RE-KONSTRUKTYWIZM
NR 2 / JESIEŃ 2019

Redakcja magazynu „Powidoki” / Editorial office of “Afterimages”

Redaktor naczelna / Editor-in-Chief
dr Marta Ostajewska

Redaktor merytoryczny / Content editor
prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński

Redaktor tematyczna / Theme editor
dr Aleksandra Sumorok

Dyrektor artystyczny / Art director
dr Przemysław Hajek

Korekta / Language editor
Renata Włostowska

Tłumacz / Translator
Elżbieta Rodzeń-Leśnikowska

Rada Naukowa / Board of Scholars

Przewodnicząca / Chairperson
prof. dr hab. Jolanta Rudzka-Habisiak

Członkowie / Members
Leslie Holden, Bożena Gargas, Jarosław Suchan

Kontakt / Contact
powidoki@asp.lodz.pl / www.powidoki.asp.lodz.pl

Wydawca / Publisher
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Adres redakcji / Address
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
ul. Wojska Polskiego 121, 91-726 Łódź

Druk / Print
Drukarnia „Oltom”, ul. Wersalska 29, 91-203 Łódź

Papier / Paper
Amber Graphic 120 g/m² (wnętrze)
Color Style smooth CSM* light grey 300 g/m² (okładka)

Nakład / Edition
1000 egz.

ISSN 2657-652X

Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Artykuły w piśmie są recenzowane. Lista recenzentów i zasady recenzowania znajdują się na stronie internetowej pisma. Numer 2/2019 recenzowali: prof. dr hab. Lechosław Lameński, polski historyk sztuki, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, gdzie kieruje Katedrą Historii Sztuki Nowoczesnej, oraz prof. dr hab. Michał Ostrowicki, filozof, pracownik Zakładu Estetyki Instytutu Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz współpracownik Akademii Sztuk Pięknych i Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Articles in the periodical have been reviewed. The list of reviewers and the rules of reviewing are available on the periodical's website. The issue 2/2019 has been reviewed by Prof. Lechosław Lameński, Polish art historian, professor at the John Paul II Catholic University of Lublin, where he heads the Department of Modern Art History and Prof. Michał Ostrowicki, philosopher, working at the Department of Aesthetics of the Institute of Philosophy of the Jagiellonian University and collaborating with the Academy of Fine Arts and the AGH University of Science and Technology in Krakow.

MIĘDZY TEORIĄ A PRAKTYKĄ

- 9 Nieprzemijalny język geometrii / Bożena Kowalska
- 17 Konstrukttywizm i re-konstrukttywizm w twórczości Katarzyny Kobro / Grzegorz Sztabiński
- 25 Konstrukttywizm organiczny Tadeusza Mysłowskiego / Dorota Folga-Januszewska
- 31 Matematyka i kolor – abstrakcje geometryczne Jerzego Grabowskiego / Anna Kłos
- 36 Droga główna i drogi poboczne. Spojrzenie na rozwój prac Josefa Linschingera / Heidi Bierwisch
- 47 Tworzenie modeli nieprzewidywalnych. Wrażliwość i odczuwanie Juliána Gila / Maria Cuevas Riano
- 56 O konstruowaniu konstrukttywizmu i sztuki geometrycznej w Meksyku / Carla Stellwag
- 68 Geometria dyskursywna / Wiesław Łuczaj (vel Mark Starel)
- 77 Obraz światła i obraz danych. Śladami fotografii konkretnej / Gottfried Jäger
- 87 Zniewoleni koniecznością / Jerzy Olek
- 95 Konstrukcja / Artur Tajber
- 102 Afektywna mechanika ruchu. Balet koparyczny Izy Szostak / Katarzyna Słoboda
- 106 Sztuka produkcji masowej / Magdalena Zawadzka

SZTUKA W ŚWIECIE INSTYTUCJI

- 111 Architektura konstrukttywistyczna wobec procesów modernizacyjnych w Związku Radzieckim / Błażej Ciarkowski
- 120 Sztuka i polityka. Tekst Władysława Strzemińskiego „O sztuce rosyjskiej. Notatki” jako gest taktyczny / Tomasz Załuski
- 127 Konstrukcja dzieła totalnego. Rzecz o wnętrzach Dworca Warszawa Śródmieście / Aleksandra Sumorok

EDUKACJA A SZTUKA

- 136 Uwagi o modernizmie, konstrukttywizmie i edukacji / Mariusz Łukawski
- 143 Projektowanie na całe życie w epoce nieodróżnionego rozwoju / Márton Szentpéteri

HISTORIA

- 149 Katarzyna Kobro i Władysław Strzemiński: w poszukiwaniu realnej utopii / Jarosław Suchan & Karolina Ziębińska-Lewandowska
- 157 „Jedyny słuszny drogowskaz: forma” – Władysław Strzemiński, Katarzyna Kobro a De Stijl / Paulina Kurc-Maj
- 166 Konstrukttywistyczny teatr w Bauhausie jako dzieło totalne / Irma Kozina
- 170 Pierwsze stulecie modernizmu / Andrzej Owczarek

MŁODA ARTYSTKA

- 178 O polskiej typografii awangardowej – rozmowa z Magdaleną Karoc / Marta Ostajewska

PREZENTACJE

- 185 O przedszkolu Kobro / Jolanta Rudzka-Habisiak
- 188 Stulecie Bauhausu – prezentacje prac z Pracowni Tkaniny Dekoracyjnej w ASP w Łodzi / Dominika Krogulska-Czekalska
- 195 Wkraczając w nowy wymiar. Twórczość Sophie Taeuber-Arp
- 199 „Balet Triadyczny” – rekonstrukcja (2014-2017)
- 203 Międzynarodowa Wystawa Kolażu w Polsce, Galeria Retroawangarda, Warszawa / Anna Kłos

KARTKA Z KALENDARZA

- 209 Między sztuką a projektowaniem graficznym. Wspomnienie o prof. Bogusławie Balickim / Mariusz Łukawski

POGRANICZA

- 214 Konstrukcja utraty / Bronka Nowicka

AUTORZY

- 216 Biogramy

TXT

ART

EDU

PAST

YOUNG

LOOK

MEMORY

BETWEEN

BIO

02

Sto lat temu powstała uczelnia artystyczna, która dokonała radykalnego przewartościowania spojrzenia na sztukę – Bauhaus. Tradycja tej szkoły, do której nadal chętnie nawiązują zarówno uczelnie artystyczne, jak i przemysł czy sztuki projektowe, silnie wyrasta z konstrukttywizmu. Podstawowym elementem tego kierunku w sztuce było ograniczenie się formalne do prostych elementów geometrycznych: koła, trójkąta, linii prostej. Konstrukttywizm poszukiwał nowej ekspresji estetycznej, konstruował rzeczywistość z ograniczonej liczby elementów. Nie był to jednak kierunek czysto estetyczny. Istotne dlań było silne zaangażowanie w świat materialny. Rozwijał się w powiązaniu z grafiką użytkową, nowoczesną typografią, wzornictwem przemysłowym, modą (*prêt-à-porter*), fotografią (pierwsze kolaże i fotomontaże) czy architekturą.

W najnowszym numerze „Powidoków” chcieliśmy przede wszystkim przyrzeć się współczesnym reinterpretacjom tego kierunku. Re-konstrukttywizm silnie rezonuje w sztuce pięknej i projektowej XXI wieku. Zależało nam na zaprezentowaniu różnych aspektów sztuki geometrycznej zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Główną postacią niniejszego numeru jest Katarzyna Kobro. Ta pozostająca długo w cieniu Władysława Strzemińskiego artystka awangardowa, która zrewolucjonizowała myślenie o rzeźbie, od kilkunastu lat jest coraz intensywniej badana i odkrywana. W numerze pojawia się również odniesienie do innej, czołowej przedstawicielki abstrakcji geometrycznej XX wieku – szwajcarskiej rzeźbiarki, malarki i tancerki, Sophie Taeuber-Arp, której dorobek został pokazany w tym roku na wystawie w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu. W numerze prezentujemy również konstrukttywizm organiczny Tadeusza Mysłowskiego, abstrakcje geometryczne Jerzego Grabowskiego, prace Josefa Linschingera i Juliána Gila, fotografię konkretną Gottfrieda Jägera i przegląd meksykańskiej sztuki geometrycznej. Interesuje nas teatr w Bauhausie jako dzieło totalne, modernizm w architekturze, współczesny balet koparyczny czy nawiązania do konstrukttywizmu w performerskiej praktyce artystycznej. Pokazujemy migawki z międzynarodowej wystawy kolażu w Galerii Retroawangarda i z rekonstrukcji *Baletu Triadycznego* Oskara Schlemmera. Aspekty edukacyjne przybliżają nam wykładowcy Uniwersytetu Sztuki i Designu im. Moholy-Nagya w Budapeszcie oraz Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Ten dwugłos pozwala przyrzeć się tradycji Bauhausu wykorzystywanej współcześnie na europejskich, artystycznych uczelniach wyższych.

Mam nadzieję, że z przyjemnością zapoznają się Państwo z wyborem naszych tekstów reinterpretujących konstrukttywizm.

dr Marta Ostajewska
redaktor naczelna

POWIDOKI – MAGAZYN ARTYSTYCZNO-NAUKOWY
TEMAT NUMERU: RE-KONSTRUKTYWIZM
NR 2 / JESIEŃ 2019

Redakcja magazynu „Powidoki” / Editorial office of “Afterimages”

Redaktor naczelna / Editor-in-Chief
dr Marta Ostajewska

Redaktor merytoryczny / Content editor
prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński

Redaktor tematyczna / Theme editor
dr Aleksandra Sumorok

Dyrektor artystyczny / Art director
dr Przemysław Hajek

Korekta / Language editor
Renata Włostowska

Tłumacz / Translator
Elżbieta Rodzeń-Leśniowska

Rada Naukowa / Board of Scholars

Przewodnicząca / Chairperson
prof. dr hab. Jolanta Rudzka-Habisiak

Członkowie / Members
Leslie Holden, Bożena Gargas, Jarosław Suchan

Kontakt / Contact
powidoki@asp.lodz.pl / www.powidoki.asp.lodz.pl

Wydawca / Publisher
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Adres redakcji / Address
Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi
ul. Wojska Polskiego 121, 91-726 Łódź

Druk / Print
Drukarnia „Oltom”, ul. Wersalska 29, 91-203 Łódź

Papier / Paper
Amber Graphic 120 g/m² (wnętrze)
Color Style smooth CSM* light grey 300 g/m² (okładka)

Nakład / Edition
1000 egz.

ISSN 2657-652X

Akademia Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Artykuły w piśmie są recenzowane. Lista recenzentów i zasady recenzowania znajdują się na stronie internetowej pisma. Numer 2/2019 recenzowali: prof. dr hab. Lechosław Lameński, polski historyk sztuki, profesor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, gdzie kieruje Katedrą Historii Sztuki Nowoczesnej, oraz prof. dr hab. Michał Ostrowicki, filozof, pracownik Zakładu Estetyki Instytutu Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz współpracownik Akademii Sztuk Pięknych i Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Articles in the periodical have been reviewed. The list of reviewers and the rules of reviewing are available on the periodical's website. The issue 2/2019 has been reviewed by Prof. Lechosław Lameński, Polish art historian, professor at the John Paul II Catholic University of Lublin, where he heads the Department of Modern Art History and Prof. Michał Ostrowicki, philosopher, working at the Department of Aesthetics of the Institute of Philosophy of the Jagiellonian University and collaborating with the Academy of Fine Arts and the AGH University of Science and Technology in Krakow.

MIĘDZY TEORIA A PRAKTYKA

- 9 Nieprzemijalny język geometrii / Bożena Kowalska
- 17 Konstrukttywizm i re-konstrukttywizm w twórczości Katarzyny Kobro / Grzegorz Sztabiński
- 25 Konstrukttywizm organiczny Tadeusza Mysłowskiego / Dorota Folga-Januszewska
- 31 Matematyka i kolor – abstrakcje geometryczne Jerzego Grabowskiego / Anna Kłos
- 36 Droga główna i drogi poboczne. Spojrzenie na rozwój prac Josefa Linschingera / Heidi Bierwisch
- 47 Tworzenie modeli nieprzewidywalnych. Wrażliwość i odczuwanie Juliána Gila / Maria Cuevas Riano
- 56 O konstruowaniu konstrukttywizmu i sztuki geometrycznej w Meksyku / Carla Stellwag
- 68 Geometria dyskursywna / Wiesław Łuczaj (vel Mark Starel)
- 77 Obraz światła i obraz danych. Śladami fotografii konkretnej / Gottfried Jäger
- 87 Zniewoleni koniecznością / Jerzy Olek
- 95 Konstrukcja / Artur Tajber
- 102 Afektywna mechanika ruchu. Balet koparyczny Izy Szostak / Katarzyna Słoboda
- 106 Sztuka produkcji masowej / Magdalena Zawadzka

SZTUKA W ŚWIECIE INSTYTUCJI

- 111 Architektura konstruktivistyczna wobec procesów modernizacyjnych w Związku Radzieckim / Błażej Ciarkowski
- 120 Sztuka i polityka. Tekst Władysława Strzemińskiego „O sztuce rosyjskiej. Notatki” jako gest taktyczny / Tomasz Załuski
- 127 Konstrukcja dzieła totalnego. Rzecz o wnętrzach Dworca Warszawa Śródmieście / Aleksandra Sumorok

EDUKACJA A SZTUKA

- 136 Uwagi o modernizmie, konstrukttywizmie i edukacji / Mariusz Łukawski
- 143 Projektowanie na całe życie w epoce nieodróżnionego rozwoju / Márton Szentpéteri

HISTORIA

- 149 Katarzyna Kobro i Władysław Strzemiński: w poszukiwaniu realnej utopii / Jarosław Suchan & Karolina Ziębińska-Lewandowska
- 157 „Jedyny słuszny drogowskaz: forma” – Władysław Strzemiński, Katarzyna Kobro a De Stijl / Paulina Kurc-Maj
- 166 Konstruktivistyczny teatr w Bauhausie jako dzieło totalne / Irma Kozina
- 170 Pierwsze stulecie modernizmu / Andrzej Owczarek

MŁODA ARTYSTKA

- 178 O polskiej typografii awangardowej – rozmowa z Magdaleną Karoc / Marta Ostajewska

PREZENTACJE

- 185 O przedszkolu Kobro / Jolanta Rudzka-Habisiak
- 188 Stulecie Bauhausu – prezentacje prac z Pracowni Tkaniny Dekoracyjnej w ASP w Łodzi / Dominika Krogulska-Czekalska
- 195 Wkraczając w nowy wymiar. Twórczość Sophie Taeuber-Arp
- 199 „Balet Triadyczny” – rekonstrukcja (2014-2017)
- 203 Międzynarodowa Wystawa Kolażu w Polsce, Galeria Retroawangarda, Warszawa / Anna Kłos

KARTKA Z KALENDARZA

- 209 Między sztuką a projektowaniem graficznym. Wspomnienie o prof. Bogusławie Balickim / Mariusz Łukawski

POGRANICZA

- 214 Konstrukcja utraty / Bronka Nowicka

AUTORZY

- 216 Biogramy

TXT

ART

EDU

PAST

YOUNG

LOOK

MEMORY

BETWEEN

BIO

Tytuł tego numeru „Powidoków” nawiązuje do konferencji przygotowanej przez dr Aleksandrę Sumorok, która odbyła się w łódzkiej ASP w marcu br. pod hasłem: „Konstruktivism: re-konstrukcje. Wokół konstruktivismów XX i XXI wieku”. Szczególnie inspirujące było słowo „re-konstrukcja”. Pisane bez myślnika w środku oznacza ono odtwarzanie, odbudowę. Wprowadzenie niewielkiej zmiany w jego pisowni uruchamia bogatszy i nieco inny krąg skojarzeń. Odniosłem go do nazwy „konstruktivism”. Poprzedzona przedrostkiem „re” zaczyna sugerować nie tyle powtórzenie założeń tego kierunku, a więc cofanie się czy cytowanie, ile stwarza podstawę do poszukiwania na bazie historycznego dorobku czegoś nowego, poszukiwania nie tyle nawiązań i podobieństw, ile różnic.

Uważam, że o tak pojętym re-konstruktivismie można mówić nie tylko w odniesieniu do twórczości artystycznej, a również koncepcji teoretycznych i krytycznych. Będą one wówczas polegały nie na rekonstruowaniu założeń twórczych przedstawicieli historycznego konstruktivismu, a poszukiwaniu w nich nowych aspektów i znaczeń, które ujawniają się podczas ich rozważania w kontekście współczesnych koncepcji filozoficznych, społecznych itp. Czy tego rodzaju zabiegi są uprawnione? Uważam, że stosuje się je od czasu koncepcji „dzieła otwartego” Umberta Eco aż po aktualne teorie performatywności.

Na zawartość tego numeru „Powidoków” składają się teksty zgrupowane w najobszerniejszym dziale „Między teorią a praktyką”, gdzie prezentowana jest twórczość artystów dokonujących adaptacji i reinterpretacji założeń konstruktivismu w różnych dziedzinach sztuk plastycznych. Następny dział, to „Sztuka w świecie instytucji”. Wiele pisze się obecnie o instytucjonalnym uzależnieniu sztuki. Słowo „instytucja” jest przy tym rozumiane albo jako organizacja lub placówka, albo jako zespół zasad funkcjonujących w życiu społecznym. W przypadku konstruktivismu historycznego dochodziło najczęściej do zderzenia twórczości z instytucjami politycznymi. Dziś wpływ na tendencje konstruktivistyczne starają się wywierać takie instytucje jak galerie, muzea, fundacje.

Dalsze części obecnego numeru są również kontynuacją tematyki wyodrębnionej wcześniej: „Edukacja a sztuka”, „Młody artysta”, „Historia”, „Prezentacje”, „Kartka z kalendarza”, „Pogranicza”. Sądzę, że kontynuacja ta, pomimo zmiany tematyki, jakiej poświęcony jest numer, świadczy o kształtowaniu się tożsamości czasopisma.

prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński
redaktor merytoryczny

Już dziś możemy powiedzieć, że decyzja o powołaniu do życia wydawnictwa Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi o znamienym tytule POWIDOKI była jedynie słuszna, wręcz niezbędna.

Tematyka modowa pierwszego numeru, przedstawiona w artykułach krajowych i zagranicznych autorów, spełniła oczekiwania odbiorców. Słowem, zespół redakcyjny stanął na wysokości zadania i za to wszystkim Państwu zaangażowanym w proces wydawniczy serdecznie dziękuję.

Dzięki sprawnej dystrybucji w ręce Czytelników trafiła większość nakładu, a magazyn spotkał się z bardzo dobrym przyjęciem. Wysoko oceniono zawartość merytoryczną numeru, ale i świetną szatę graficzną pisma z przekonującą i zauważalną okładką.

Z tym większą satysfakcją oddajemy w Państwa ręce kolejny numer POWIDOKÓW, pełen doskonałych artykułów dedykowanych konstruktivismowi z punktu widzenia historycznego, jak i działaniom współczesnym, re-konstruktivistycznym w różnych obszarach sztuki i designu.

Tematyka ta jest szczególnie ważna dla naszej uczelni, bowiem poprzez osobę Władysława Strzemińskiego i jego wpływ na dydaktykę uczelni wprost wywodzi się z awangardowych tradycji zaszczerpionych przez pionierów polskiej estetyki konstruktivismu tworzących grupę „Blok”, do której należał nasz patron, ale także Katarzyna Kobro, Henryk Stażewski i inni wybitni przedstawiciele tego kierunku.

W merytoryczny profil tego wydania POWIDOKÓW znakomicie wpisuje się także jubileusz 100-lecia założenia Bauhausu przez Waltera Gropiusa. Do dziś innowacyjne podejście i koncepcje Bauhausu są rozwijane i transponowane do światowej architektury, wzornictwa i sztuki.

Chcę podkreślić, iż pozyskaliśmy do współpracy wybitnych znawców tematu z kraju i z zagranicy, którym jestem ogromnie wdzięczna za przyjęcie zaproszenia i budowanie z nami jedynej w swoim rodzaju rodziny POWIDOKÓW.

Jestem przekonana, że oddając się lekturze POWIDOKÓW nr 2/2019, odnajdziecie Państwo bogaty materiał merytoryczny zawierający wielowątkowe odniesienia do konstruktivismu, szczególnie tego teraźniejszego, reinterpretowanego przez krytyków, projektantów i artystów, i że sprawi on Państwu prawdziwą poznawczą przyjemność.

prof. dr hab. Jolanta Rudzka-Habisiak
rektor Akademii Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi

Pierwszy numer POWIDOKÓW poświęcony modzie został pozytywnie przyjęty przez czytelników i dał naszej Redakcji informacje o tym, że jest duża potrzeba rozwoju uczelnianego wydawnictwa.

„Powidoki” – magazyn artystyczno-naukowy Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, wydanie nr 1/2019 poświęcone modzie, zdjęcie: Sebastian Komicz, modelka: Zuzanna Milewska

Praca nad drugim numerem „Powidoków” była niezwykle intensywna oraz inspirująca. Idee konstruktywizmu, jego przemian i współczesnych interpretacji to zagadnienia, które w programie edukacji Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi istnieją od początku jej powstania. Zainteresowanie tą tematyką przerosło nasze oczekiwania, dając świadectwo wagi podejmowanego tematu.

Rok 2019 to czas szczególny. Sto lat wcześniej powstał w Niemczech Bauhaus – szkoła projektowa, która zmieniła sposób myślenia i dała początek nowemu kierunkowi w światowej architekturze i wzornictwie. Metamorfoza wielu poglądów na ówczesną rzeczywistość okazała się ważnym impulsem, który dał artystom i projektantom przestrzeń do tworzenia nowych form, w których funkcja odgrywała kluczową rolę. Odejście od dekoracyjności na rzecz prostych, oszczędnych środków wyrazu, logiczny podział płaszczyzny – to cechy, które po dziś dzień możemy spotkać w działalności wielu artystów i projektantów. Świat od tamtej pory się zmienił. Galopujący kapitalizm czy wszechstronny dostęp do komputera zrewolucjonizowały świat sztuki i designu. Inne otoczenie wymusiło na twórcach zmianę podejścia do wielu zagadnień, ich interpretacji, w tym także sposobu przekazywania informacji wizualnej. Odnoszę wrażenie, że tzw. „estetyka nadmiaru”, która obecnie występuje dookoła nas, m.in. we wzornictwie, projektowaniu graficznym czy architekturze, potrzebuje jeszcze bardziej zrozumiałych dla odbiorcy komunikatów, niż to było w czasach Bauhausu.

Prezentowane w piśmie postawy twórcze, z różnych dziedzin sztuki i projektowania, czerpią z idei konstruktywizmu, nadając jej swój głos. Takim przykładem jest twórczość m.in. Katarzyny Kobro, która otwiera drugi numer „Powidoków”. Jako grafika, projektanta, absolwenta Katedry Projektowania Graficznego Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi cieszy mnie fakt, że na łamach niniejszego magazynu znalazła się przestrzeń na prezentację sylwetki prof. Bogusława Balickiego – wieloletniego kierownika Katedry Projektowania Graficznego, współtwórcy łódzkiej szkoły plakatu, w którego pracowni miałem okazję studiować. Ponadto dowiemy się więcej o bardzo ciekawym, nowojorskim projekcie Tadeusza Mysłowskiego, zajrzemy do Pracowni Projektowania Tkaniny Zakardowej w łódzkiej ASP oraz poznamy szczegóły budowy przedszkola wg projektu Katarzyny Kobro. To tylko niewielka część zagadnień, które mamy przyjemność Państwu w tym numerze zaprezentować.

Czego dzisiaj możemy dowiedzieć się jeszcze o konstruktywizmie i jego współczesnych przemianach? Zapraszam serdecznie do lektury.

dr Przemysław Hajek
dyrektor artystyczny

Heidi Bierwisch

Ukończyła studia w zakresie architektury w Weimarze w 1970 r. W latach 1990–2012 pełniła funkcję dyrektora do spraw kultury miasta Erfurt, gdzie odpowiadała za sztukę w przestrzeni publicznej oraz kontakty z artystami. W 1993 roku wraz z Jürgenem Blumem-Kwiatkowskim założyła Forum Konkrete Kunst. W latach 1993–2012 kierowała tą instytucją.

Błażej Ciarkowski

Dr inż. architekt, absolwent architektury na Politechnice Łódzkiej i historii sztuki na Uniwersytecie Łódzkim. W 2012 r. uzyskał tytuł doktora nauk technicznych w specjalności architektura i urbanistyka. Od 2017 r. jest adiunktem w Instytucie Architektury i Urbanistyki PŁ, a od 2012 – adiunktem w Katedrze Historii Sztuki UŁ. Laureat nagrody Marszałka Województwa Łódzkiego za najlepszą rozprawę doktorską związaną tematycznie z województwem łódzkimi. Stypendysta Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się na powojennej architekturze polskiej i światowej, związkach architektury i polityki, a także konserwacji i ochronie dziedzictwa ruchu modernistycznego.

Maria Cuevas Riano

Od 2007 r. profesor na Wydziale Sztuk Pięknych UCM. Prowadziła zajęcia związane ze sztuką i technologią, teorią kolorów i struktur graficznych. Członkini

grupy badawczej UCM zajmującej się badaniami chromatycznymi: technicznymi, formalnymi i znaczącymi aspektami w wyrażaniu koloru poprzez sztukę. Uczestniczyła w wielu kongresach naukowych oraz prowadziła konferencje i seminaria związane z technologią, kolorem i konstruktywną poetyką przestrzeni. Zajmuje się złudzeniami optycznymi w sztuce, matematyce i projektowaniu. Obecnie pracuje nad projektowaniem i rozwojem interaktywnych środowisk i obiektów. Uczestniczyła w wielu narodowych i międzynarodowych wydawnictwach.

Dorota Folga-Januszewska

Polski historyk sztuki, muzeolog, krytyk. Ukończyła historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. Stopień doktora uzyskała w 1982 r. i habilitowała się w 2007. Od 1979 r. pracowała w Muzeum Narodowym w Warszawie. W latach 2007–2008 była dyrektorką tego muzeum. Od 2008 r. jest profesorem w Instytucie Historii Sztuki UKSW w Warszawie, od 2011 r. dyrektorem Instytutu Muzeologii tej uczelni, a od 2013 r. kierownikiem Katedry Muzeologii Wydziału Nauk Humanistycznych UKSW i profesorem Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Od 2005 r. jest członkiem grupy ekspertów EU ds. muzeów (Culture Unit) oraz ekspertem NCN w Join Programming Initiative EU. Autorka ponad 300 książek, katalogów, artykułów i opracowań w zakresie sztuki XX wieku (ze szczególnym uwzględnieniem grafiki), muzeologii, teorii sztuki od XVI do XX wieku oraz autorka scenariuszy 50 wystaw.

Gottfried Jäger

Urodzony w 1937 roku w Burg koło Magdeburga. Po uzyskaniu wykształcenia pracował jako fotograf reklamowy. Studiował inżynierię fotografii w Kolonii (dyplom w 1960). Był wykładowcą technik fotograficznych w Wyższej Szkole Sztuki Stosowanej (Werkkunstschule) w Bielefeld. W latach 1972–2002 jako profesor sztuki fotograficznej i projektowania pracował na Uniwersytecie Nauk Stosowanych (Fachhochschule) w Bielefeld. Oprócz praktyki artystycznej ma w swoim dorobku publikacje z zakresu teorii i historii fotografii. W 1968 r. stworzył i wprowadził termin „fotografia generatywna” i zorganizował wystawę zbiorową o tej samej nazwie. Tytuł doktora nauk medialnych uzyskał na Uniwersytecie w Bielefeld na podstawie pracy doktorskiej dotyczącej mikrofotografa z Bielefeldu Carla Strüwe (1898–1988).

Anna Kłos

Zajmuje się projektowaniem plakatów, książek i niekomercyjnych kolaży. W 2007 r. obroniła pracę doktorską na Wydziale Artystycznym UMCS w Lublinie. Od 2008 r. prowadzi zajęcia z projektowania graficznego i wykłady z historii projektowania graficznego oraz pełni funkcję pełnomocnika dziekana ds. kierunku Grafika, w Wyższej Szkole Informatyki Stosowanej i Zarządzania w Warszawie. W 2012 otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej. Zasiadała w jury kilku międzynarodowych konkursów graficznych. Jest założycielką i właścicielką projektu o nazwie Retroawangarda.

→ www.retroawangarda.com

Bożena Kowalska

Historyk, krytyk i teoretyk sztuki. Ukończyła historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. W 1974 r. uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych. Jest autorką monografii Jana Berdyszaka, Mariana Bogusza, Wojciecha Fangora, Romana Opałki, Kajetana Sosnowskiego, Henryka Stażewskiego Jerzego Kałuckiego, Macieja Szańkowskiego, Adama Myjaka, Józefa Szajny oraz wydanej w Berlinie Karla-Heinza Adlera. Opublikowała szereg książek o sztuce współczesnej. Stworzyła i prowadziła Międzynarodowe Plenery dla Artystów Posługujących się Językiem Geometrii. W ich rezultacie powstały międzynarodowe kolekcje sztuki geometrycznej w Muzeum Okręgowym w Chełmie, w Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku i Mazowieckim Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu. Publikuje artykuły, eseje, rozprawy naukowe, szkice o sztuce i artystach w czasopismach krajowych i zagranicznych.

Irma Kozina

Historyk sztuki, absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, wykładowczyni Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach i Krakowie, autorka licznych publikacji z dziedziny historii sztuki i architektury XIX i XX w., specjalizująca się także w badaniach nad dziejami mody i dizajnu.

Dominika Krogulska-Czekalska

Adiunkt na Wydziale Tkaniny i Ubioru w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi, kierownik Pracowni Tkaniny Dekoracyjnej, gdzie bada tajniki i możliwości struktur żakardowych, angażując swoich studentów w poszukiwanie niekonwencjonalnych rozwiązań i zastosowań tej tradycyjnej technologii, która jest użyteczna i przyjazna środowisku. Najchętniej działa w obszarze pomiędzy dyscyplinami. Brała udział w międzynarodowych wystawach, m.in. Międzynarodowe Triennale Tkaniny w Łodzi (2016, 2019), Wystawa „Za wolność” (2018–2019 CMWL), Textile Art of Today (2018–2019), The 8th WTA International Biennial of Contemporary Textile Art, Madrid (2019).

Paulina Kurc-Maj

Historyk sztuki, kierownik Działu Zbiorów Sztuki Nowoczesnej w Muzeum Sztuki w Łodzi. Absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego, ukończyła studia podyplomowe i doktoranckie na Uniwersytecie Warszawskim. Jej zainteresowania koncentrują się wokół sztuki XX wieku, przede wszystkim dwudziestolecia międzywojennego. Współtworzyła między innymi wystawy: Powidoki życia. Władysław Strzemiński i prawa dla sztuki (Muzeum Sztuki w Łodzi, 2010/11, wraz z J. Lubiakiem), Un Mundo Construido: Polonia 1918–1939 (Circulo de Bellas Artes, Madrid, 2011, wraz z J.M. Bonetem). Autorka wielu tekstów i wykładów poświęconych sztuce awangardy międzywojennej.

Wiesław Łuczaj (vel Mark Starel)

Artysta intermedialny, kurator wystaw, profesor sztuk plastycznych, zatrudniony w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz ASP w Warszawie. Autor ponad 30 wystaw indywidualnych oraz uczestnik ponad 150 wystaw zbiorowych w kraju i za granicą. Wspólnie z grupą artystów europejskich tworzy międzynarodowy ruch artystyczny Discursive Geometry, którego jest pomysłodawcą.

Mariusz Łukawski

Urodził się w 1950 r. w Zakopanem, mieszka i pracuje w Łodzi. W latach 1969–1974 odbył studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi. Od 1974 r. jest wykładowcą tej uczelni (obecnie Akademia Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi). W 1976 r. współtworzył grupę artystyczną „Seminarium Warszawskie”. Wspólnie ze Zbigniewem Dłubakiem, Jarkiem Kudajem i Mirkiem Woźnicą w latach 1976–1981 organizował wystawy i spotkania tej grupy poświęcone tematyce sztuki awangardowej. W łódzkiej ASP prowadzi Pracownię Projektowania Plakatu, a od 2012 r. pełni funkcję prorektora tej uczelni. Współpracował z Muzeum Sztuki w Łodzi w latach 1995–2004, a od 2002 do 2017 z Miejską Galerią Sztuki. Dla tych instytucji projektował wiele plakatów i katalogów. Jego twórczość koncentruje się wokół projektowania graficznego, fotografii, malarstwa, grafiki i rysunku.

Bronka Nowicka

Artystka interdyscyplinarna, pisarka. Absolwentka łódzkiej Filmówki i krakowskiej ASP. Uehonorowana Nagrodą Literacką Nike (2016) oraz Złotym Środkiem Poezji (2016). Laureatka projektu New Voices from Europe 2017, realizowanego w ramach platformy Literary Europe Live i wspierającego wyróżniających się pisarzy po debiucie.

Jerzy Olek

Artysta i teoretyk, profesor sztuk plastycznych, animator ruchu fotografii ekspansywnej i medialnej (lata 70.) oraz fotografii elementarnej (lata 80.), pomysłodawca wielu wystaw w Polsce i za granicą. Jest twórcą Galerii Foto-Medium-Art (1977), działającej przez blisko 20 lat we Wrocławiu, a następnie przez kilka w Krakowie. Od lat 70. był członkiem kilku zespołów redakcyjnych, m.in. magazynów: „European Photography”, „Projekt”, „Art Life”, „Fotografia”, „Arteon”, „Rita Baum”, „Artluk” i „CoCAin”. Opublikował ponad 500 artykułów o fotografii i sztuce w polskich i zagranicznych pismach artystycznych. Jest profesorem SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego we Wrocławiu, wcześniej był profesorem Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu i Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku. Od 1991 r. realizuje autorską ideę Bezwymiaru iluzji poprzez multimedialne wystawy i publikacje.

Marta Ostajewska

Doktor sztuk pięknych, redaktor naczelna magazynu artystyczno-naukowego „Powidoki”, artystka, performerka. Absolwentka Akademii Sztuk Pięknych w Gandawie KASK (specjalizacja: Performance Art) oraz filologii polskiej (teoria kultury) na Uniwersytecie Łódzkim. Brała udział w wielu międzynarodowych projektach (m.in. RIAP w Kanadzie, rezydencja artystyczna w Danii „Human Hotel: Kopenhagen”, IMAGINARIUS w Portugalii, BIO50 w Lublanie, PAB OPEN 2015, PAB OPEN 2017 w Bergen). Jej projekty artystyczne były prezentowane w kilkunastu galeriach, muzeach i teatrach na arenie międzynarodowej: Galeria Croxhapox, Campo Victoria, Nieuwpoorttheater, NT-GENT w Gandawie, Rozen theater w Amsterdamie, Articule Gallery w Montrealu, Galeria Industra w Brnie, Galeria Manhattan, Prexer, Fabryka Sztuki, Galeria Kobro, Muzeum Włókiennictwa, Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi, Galeria 18a w Warszawie. Kuratorowała kilkanaście wystaw, m.in. w Galerii Sztuki Wozownia w Toruniu, Galerii Szara Kamienica w Krakowie, w Fabryce Sztuki w Łodzi. Publikuje, bierze czynny udział w międzynarodowych konferencjach dotyczących site-specific.

→ www.martaostajewska.com

Andrzej Owczarek

Jest absolwentem Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. W latach 1971–1983 był członkiem zespołu autorskiego „Pracownia 3” między innymi z architektami Zdzisławem Lipskim i Jakubem Wujkiem. W latach 1983–1989 był jednym z pierwszych łódzkich architektów wykonujących prywatną praktykę projektową. Od roku 1989

jest współwłaścicielem NOW Biuro Architektoniczne Sp. z o. o., które projektuje i realizuje wiele zespołów urbanistycznych oraz budynków. Uczestnik wielu polskich i międzynarodowych konferencji oraz sympozjów, szczególnie zainteresowany modernizmem.

→ www.now.com.pl

Jolanta Rudzka-Habisiak

Studiowała w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi (obecnie Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi), gdzie w 1985 r. uzyskała dyplom w Pracowni Tkaniny Unikatowej. Obecnie jest profesorem zwyczajnym i kieruje Pracownią Obiektu do Wnętrza, Dywanu i Gobelinu. Zajmuje się tkaniną artystyczną, tworzy obiekty i instalacje, ale także eksploruje klasyczny warsztat graficzny w poszukiwaniu nowych rozwiązań. Ma także wieloletnie doświadczenie w projektowaniu dywanów przemysłowych. Swoje prace prezentowała na ponad 180 wystawach zbiorowych oraz ponad 30 wystawach indywidualnych w kraju i za granicą. Jest laureatką prestiżowych nagród. Angażuje się w prace różnych fundacji, stowarzyszeń, ma na koncie funkcje kuratora wielu wystaw czy jurora konkursów. W latach 2012–2016 pełniła funkcję rektora w macierzystej uczelni, którą kontynuuje w kadencji 2016–2020.

→ www.jolantarudzka-habisiak.com

Kasia Słoboda

Kuratorka i badaczka. Pracuje w Dziale Sztuki Nowoczesnej Muzeum Sztuki w Łodzi. Jest doktorantką w Instytucie Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W Muzeum Sztuki w Łodzi była

współkuratorem takich wystaw, jak m.in.: *Przyjdźcie, pokażemy Wam, co robimy. O improwizacji tańca* (2013), *Układy odniesienia. Choreografie w Muzeum* (2016), *Poruszone ciała. Choreografie nowoczesności* (2016) czy *Komponowanie przestrzeni. Rzeźby awangardy* (2019). Laureatka stypendium badawczego Grażyny Kulczyk z zakresu współczesnej choreografii (projekt *Choreografie uważności. Studia nad sposobami percepcji i odbioru tańca*) oraz Młoda Polska 2018.

Carla Stellweg

Pisarka i redaktorka, kuratorka i nauczyciel akademicki. Jest uważana za pionierkę w promowaniu i wspieraniu sztuki współczesnej Ameryki Łacińskiej na całym świecie. W latach 70. była założycielką i redaktorką pierwszego dwujęzycznego kwartalnika „Contemporary Art Journal in Mexico, Artes Visuales”, który do dziś cieszy się uznaniem za przełomowe prezentacje międzynarodowej, nowatorskiej i konceptualnej sztuki meksykańskiej. Wydała wiele publikacji poświęconych znaczącym w tej dziedzinie artystom. W 2010 roku Biblioteka Uniwersytetu w Stanford – dział Kolekcji Specjalnych – zakupiła 40-letnie archiwum pani Stellweg w uznaniu pionierskiej roli, jaką odegrała w promowaniu artystów latynoamerykańskich. Jej archiwum efemeryd, książek artystycznych, korespondencji i rzadkich portfolio zostało niedawno zakupione przez latynoamerykańskie archiwum i bibliotekę MoMA. Obecnie Carla Stellweg jest profesorem na Wydziale Badań nad Krytyką Wizualną i Historii Sztuki w School of Visual Arts w Nowym Jorku, a także okazjonalnie pełni funkcję profesora wizytującego na Studiach Podyplomowych Narodowego Autonomicznego Uniwersytetu Miasta Meksyku – w Instytucie Badań nad Estetyką (Wydział Filozofii i Literatury).

Jarosław Suchan

Historyk sztuki, krytyk i kurator. Od 2006 r. dyrektor Muzeum Sztuki w Łodzi. Twórca lub współtwórca wielu wystaw sztuki współczesnej i nowoczesnej (ostatnio wraz z Karoliną Ziębińską-Lewandowską – *Une avant-garde polonaise: Kobro et Strzemiński* – w Centre Pompidou w Paryżu, 2018), autor licznych tekstów poświęconych awangardzie, modernizmowi, współczesnym praktykom artystycznym i krytyce instytucjonalnej publikowanych w kraju i za granicą, redaktor książek na temat twórczości Władysława Strzemińskiego, Tadeusza Kantora i polsko-żydowskiej awangardy.

Aleksandra Sumorok

Historyczka sztuki, absolwentka Uniwersytetu Łódzkiego. Doktorat obroniła na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Pracuje na Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi. Zainteresowania badawcze koncentruje wokół architektury i wzornictwa polskiego XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem okresu realizmu socjalistycznego. Autorka monografii pt. *Architektura i urbanistyka Łodzi okresu realizmu socjalistycznego*, współredaktorka (wraz z T. Załuskim) książki *Socrealizmy i modernizacja* oraz autorka artykułów dotyczących złożonej problematyki architektury polskiej lat 40 i 50. XX wieku, publikowanych w miesięcznikach i rocznikach polskich oraz zagranicznych. Zrealizowała grant badawczy NCN poświęcony tematyce polskiego wnętrza reprezentacyjnego z lat 1949–1956.

Marton Szentpeteri

Historyk i krytyk designu. Ma tytuł doktora nauk w dziedzinie literatury (2005) oraz habilitację z zakresu teorii designu (2013). W latach 1993–2002 studiował literaturę, językoznawstwo, estetykę, filozofię i historię na Uniwersytecie Eötvös Loránd (Budapeszt), w Istituto Universitario Orientale (Neapol) oraz na Uniwersytecie Środkowoeuropejskim (Budapeszt). Był stypendystą Rolfa i Ursuli Schneider w Bibliotece Herzoga Augusta w Wolfenbüttel (2001). Szentpéteri jest profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Sztuki i Designu im. Moholy-Nagya w Budapeszcie od 2018 roku. Przewodzi program studiów doktoranckich w dziedzinie kultury designu na tej uczelni. Jego główne zainteresowania koncentrują się wokół historii wczesno-intelektualnej i kulturowej oraz kultury nowoczesnego, współczesnego designu.

Grzegorz Sztabiński

Urodzony w 1946 roku w Łodzi. Ukończył studia artystyczne w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi (1964–1970) oraz filozoficzne w Uniwersytecie Łódzkim (1967–1972). W obu uczelniach od 2000 roku jest profesorem zwyczajnym. Zajmuje się działalnością naukową w zakresie estetyki i historii sztuki. Opublikował siedem książek, około 200 artykułów naukowych oraz bardzo wiele tekstów krytycznych na temat sztuki współczesnej. Od 1999 roku jest redaktorem naczelnym rocznika „Art Inquiry. Recherches sur les arts”. Formy wypowiedzi artystycznej Grzegorza Sztabińskiego to malarstwo, rysunek, instalacje i sporadycznie performansy. Zorganizował 65 wystaw indywidualnych w Polsce i za granicą oraz uczestniczył w wielu pokazach zbiorowych.

Artur Tajber

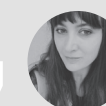
Prof. dr hab., aktywny na scenie międzynarodowej artysta intermedialny mieszkający w Krakowie. Studiował w PWSSP we Wrocławiu i ASP w Krakowie. Od połowy lat 70. zaangażowany w ogólnosiątkowy ruch sztuki performance. Od tego czasu rozpoczął działalność organizacyjną, teoretyczną, publicystyczną, kuratorską i opozycyjną oraz podróże do Europy Zachodniej. Podczas stanu wojennego był jednym z założycieli formuły KONGER – grupy artystów performance. Wystawiał i prezentował swój dorobek artystyczny w większości krajów Europy, w Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej, w Azji. Od roku 2008 wykłada przedmiot „Sztuka performance” na Wydziale Polonistyki UJ. Jest współautorem unikatowego programu dydaktycznego w zakresie intermedii. W roku 2012 został pierwszym dziekanem Wydziału Intermedii ASP w Krakowie i jest nim do dzisiaj.

Tomasz Załuski

Historyk sztuki i filozof, pracuje w Instytucie Kultury Współczesnej Uniwersytetu Łódzkiego oraz w Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi. Jego badania obejmują: nowoczesne i współczesne praktyki artystyczne, ujmowane w kontekstach kulturowych, ekonomicznych i społeczno-politycznych; artystyczny aktywizm i samoorganizację; dokumentację sztuki i archiwizację sztuki, prakseologii i biopolityki; konfigurację estetyki, etyki i polityki w kulturowym projekcie nowoczesności; współczesną filozofię francuską. Ostatnio zredagował (z D. Muzyczukiem) książkę

Galeria Wschodnia. Dokumenty 1984–2017/Documents 1984–2017 (2019).

Magdalena Zawadzka

Redaktor prowadząca Harpersbaazaar.pl, dziennikarka mody, autorka bloga kroljestnagi.com. Pisała m.in. dla takich magazynów jak: „Esquire”, „Playboy”, „Aktivist”, „Zwykłe Życie”. Przez kilka lat w wydawnictwie Valkea Media tworzyła koncepcje magazynów shoppingowych i lifestyle'owych o charakterze komercyjnym (custom publishing). Absolwentka psychologii, dziennikarstwa i projektowania ubioru. Miłośniczka stylu boho, rękodziela, polskiej mody, mody zrównoważonej oraz... koni.

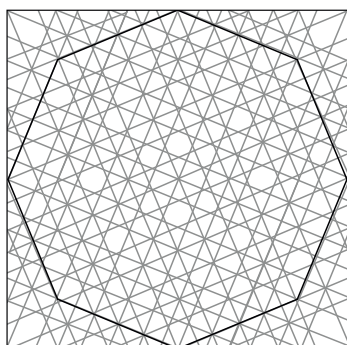
Karolina Ziębińska-Lewandowska

Kuratorka, przez wiele lat związana z warszawską Zachętą, współzałożycielka fundacji Archeologia Fotografii. W 2001 ukończyła z wyróżnieniem Historię Sztuki na Uniwersytecie Warszawskim. W kolejnych latach Lewandowska była kuratorką kilkunastu wystaw, m.in. prac Dłubaka. W latach 2003–2009 pracowała nad doktorem z tytułowanym: *Pomiędzy dokumentem i eksperymentem. Debaty w polskich magazynach fotograficznych z lat 1946–1989*. W 2013 roku z ramienia fundacji AF Lewandowska zorganizowała dwie międzynarodowe konferencje: „Polish and Central East European Photography Research” w Tate Modern w Londynie i „Fotografia – Narracje muzealne” w Warszawie. Od marca 2014 Karolina Ziębińska-Lewandowska jest kuratorką w dziale fotografii w paryskim Centre Pompidou.

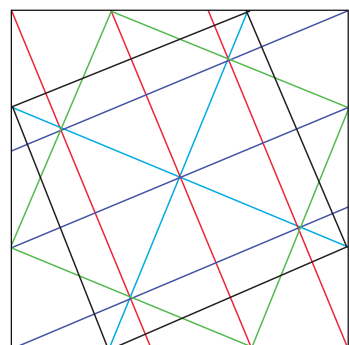

↑ Seria OCT, OCT 428 B

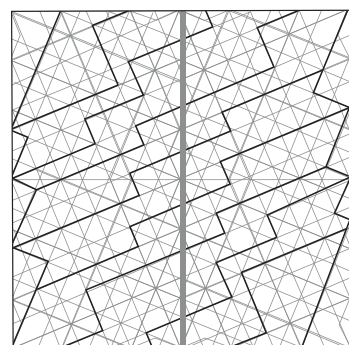
Julián Gil – urodził się w 1939 roku w Logroño (La Rioja). Żyje i pracuje w Madrycie. Studiował w Escuela Superior de Bellas Artes de San Fernando w Madrycie (1958–1963). Pracował jako profesor Elementów Plastyki na Wydziale Sztuk Pięknych Universidad Complutense w Madrycie (1979–2009). W 1986 r. obronił doktorat *Konstruktivism w Madrycie*. W latach 60. należał do grupy „Nueva Generation” utworzonej przez Juana Antonio Aguirre. Od 1980 roku należy do „No Grupo de Madrid”. Zorganizował 50 wystaw indywidualnych i uczestniczył w 100 wystawach zbiorowych w Niemczech, Holandii, Luksemburgu, Francji, Włoszech, Austrii, Polsce i Hiszpanii.

↑ OCT. Wzór podstawowej struktury

↑ OCT. Wzór podstawowej struktury (fragment)

↑ OCT 428, Szkic

Tworzenie modeli nieprzewidywalnych

Wrażliwość i odczuwanie Juliána Gila

Poetyka procesu i archiwum: od myślenia systemowego do myślenia złożonego

Zdefiniowanie pojęć dotyczących pracy lub procesu twórczego artysty o wszechstronnej karierze artystycznej nie jest zadaniem łatwym, nawet jeśli koncentrujemy naszą uwagę na jednym etapie, jednej metodzie czy jednej technice.

Niniejszy artykuł skupia się na twórczości artysty Juliána Gila z ostatnich lat (2016–2019) i dokonuje przeglądu szczególnych cech jego procesu twórczego. Ukształtowany przez lata model pracy Gila odzwierciedla szczególny sposób rozumienia przez niego swojej profesji, jak również tych kwestii, które dotyczą artysty, a także istoty metodologii badawczych, którymi posługuje się w reakcji na te problemy na poziomie osobistym, estetycznym i twórczym. Podejście Gila do swoich projektów i jego sposób poszukiwania teoretycznych oraz praktycznych źródeł inspiracji jest unikalny. Chociaż jego metody nie zmieniały się w całej jego karierze zawodowej, to jednak z biegiem czasu udoskonalił je i włączył do nich niezbędne elementy teoretyczne i praktyczne, tak aby uzyskane efekty miały dla niego sens. Taki sposób definiowania lub przedstawiania siebie jako twórcy w dziedzinie praktyk artystycznych sprawia, że jego praca jest interesująca i istotna. W artykule tym zwracam uwagę na te spośród teoretycznych i praktycznych źródeł pracy

✎ Maria Cuevas Riano

Profesor na Wydziale Sztuk Pięknych UCM. Członkini grupy badawczej UCM zajmującej się badaniami chromatycznymi: technicznymi, formalnymi i znaczącymi aspektami w wyrażeniu koloru poprzez sztukę.

Gila, które są związane z wykorzystaniem przez niego epigrafów nawiązujących do **teorii złożoności** i **ogólnej teorii systemów**. Oba te zagadnienia stanowią tematy istotne nie tylko dla świata sztuki, ale też dla innych dziedzin wiedzy, takich jak nauka i technologia.

Biorąc pod uwagę teorię złożoności, to właśnie pojęcia i terminy, które autor bezwiednie włączył do swojej pracy, stanowią przedmiot szczególnego zainteresowania. W niniejszym tekście interesuje nas analiza i refleksja nad *modus operandi* artysty oraz wskazanie systemów intelektualnych, które definiuje w celu uzyskania złożonych rozwiązań.

Z tego powodu skonstruowałam ten artykuł wokół dwóch głównych nurtów typowych dla współczesnych metod pracy, które służą określeniu wkładu artysty nie tylko w możliwe konkretne jej efekty, ale także w procesy, które wykorzystuje do jej realizacji. Artysta, zgodnie ze swoją wrażliwością, dąży do tego, aby jego sposób pracy stawał się coraz bardziej złożony, bardziej zniuansowany i wykonywany z maksymalną swobodą. Konceptje **teorii chaosu** i **teorii logiki rozmytej** ułatwiają badanie tych niezbędnych elementów. Celem nie jest tu definiowanie tych obszarów wiedzy o teorii złożoności, ale raczej refleksja nad działaniami, które Julián Gil włącza do swoich procesów twórczych i które sprawiają, że pojawiają się teorie: przypadku, nieprzewidywalności i indeterminizmu. Większość z tych praktyk ma związek >

ze sposobem, w jaki autor angażuje się, zarówno fizycznie, jak i intelektualnie, w swoje projekty, z percepcyjną i procesualną wyrazistością zagadnień, którymi się zajmuje, oraz obserwacją decyzji, jakie podejmuje w celu ich realizacji. Mam nadzieję, że zbadam twórczość artysty wraz z jego *modus vivendi*, w miejscu, w którym odbywa się jego proces twórczy, w zaciszu jego przestrzeni prywatnej, w której formułuje nurtujące go kwestie estetyczne i w której rozwiązuje dylematy, jakie pojawiają się w jego działalności zawodowej. Nawet nie uczestnicząc w tych magicznych momentach twórczych, można badać ten delikatny problem poprzez rozmowy z artystą i dokumentację, którą zechciał mi udostępnić, a także pojawiające się w jego pracach **stałe systemowe**.

Aby zbadać obecność teorii systemów w jego projektach, przyjrzymy się systemowej myśli, którą artysta łączy do swojej pracy w celu zdefiniowania, rozwinięcia i przedstawienia wyników jego poszukiwań twórczych. Ma to na celu zdefiniowanie systemowej struktury jego pracy, określenie graficzno-konceptualnych punktów węzłowych, które wybrał do stworzenia teoretycznego i praktycznego nośnika informacji oraz relacji, jakie tworzy między nimi, określenie operacyjnych i konceptualnych stałych, które pojawiają się po drodze, oraz pokazanie sposobu, w jaki jego prace są uporządkowane tematycznie i według nazw (Seria „Raíz de dos”, Seria „ORT”, Seria „ESC”, Seria „HEM”, Seria „ORT / ESC”, Seria „ESC / HEM”, Seria „Verbier”, Seria „Cuadrados curvas”, Seria „Áureo”, Seria „Phi”, Seria „P.A.C. ”, Seria „Doble R”, Seria „R.A. 2”, Seria „Molinos”, Seria „Formas”, Seria „Cuaderno de Polonia” itd.). Mam nadzieję, że odsłonię systemy wynikające kolejno z definicji, rozwinięcia i wniosków dotyczących dwóch jego ostatnich prac: OCT i TONDOS. W tym celu zajmę się identyfikowaniem elementów graficznych, na które się zdecydował, aby artykułować swój język wizualny i definicją relacji kompozycyjnych, które wybrał do zaprojektowania swoich prac.

Na koniec zastanowię się nad intelektualnym podejściem artysty do swojej profesji i informacji generowanych przez jego prace, a także nad – zwykle niewidocznymi – sposobami dokumentowania projektów i prowadzenia badań twórczych. Chodzi o dokonanie przeglądu systemowych koncepcji samoorganizacji i archiwizacji. Analiza samoorganizacji ma na celu ukazanie metodologii badań dokumentalnych, które uzupełniają twórczość artystyczną, a które Julián Gil wykorzystuje w celu wypracowania nowych sposobów rozumienia problemów artystycznych i przekazania innym profesjonalistom wiedzy na temat innowacyjnych rozwiązań procesowych. Koncepcja archiwum jest używana do porządkowania i nadawania wartości konceptualnym narzędziom, które opisują pracę realizowaną przez artystę i sposób, w jaki są one rozwijane w odniesieniu do jego pracy.

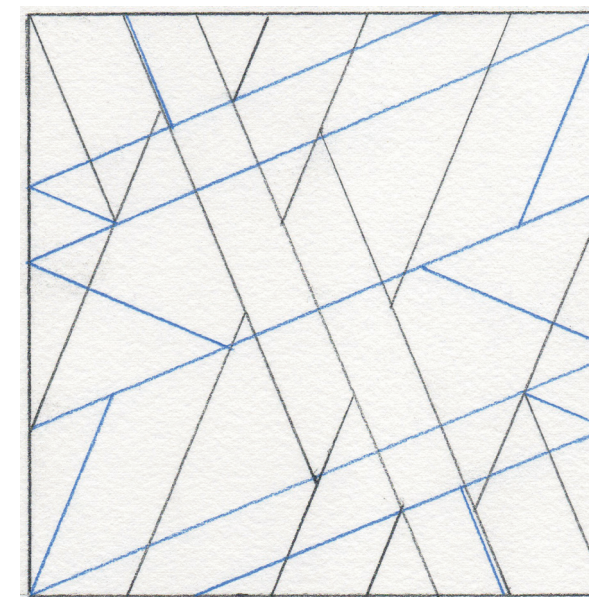
Projekty artystyczne Juliána Gila są wizualnym efektem złożonego intelektualnego zbioru systemów teoretyczno-praktycznych, które podlegają ciągłej ewolucji.

Krótko mówiąc, chodzi o pokazanie teoretycznego i praktycznego świata, który jest częścią krajobrazu sztuki współczesnej. Należy wymienić kilku autorów, których pomysły miały wpływ na kształt tego artykułu: **Ludwig von Bertalanffy** (1901–1972), **Heinz von Foerster** (1911–2002), **John von Neumann** (1903–1957), **Gregory Bateson** (1904–1980), **Norbert Wiener** (1894–1964), **David Bohm** (1917–1994), **Humberto Maturana** (1928–) i **Francisco Varela** (1946–2002).

Teoria chaosu. Chaos, wrażliwość na warunki początkowe, nieliniowość

Teoria chaosu zaproponowana przez **Jules-Henri Poincaré’a** (1854–1912) i poparta przez naukowców takich jak Edward Lorenz (1963–2008), Giulio Casati (1942–), Ilya Prigogine (1917–2003), Jorge Wagensberg (1948–2018) i Gregory Bateson (1904–1980) wykazuje dwie cechy niezbędne do jej zastosowania w systemie. Przede wszystkim proponuje się w niej, aby systemy, do których można ją stosować, wykazywały zachowania dynamiczne. Ich rozwój musi umożliwiać ich ponowne przeliczanie tyle razy, ile jest to konieczne. Nie może być żadnego wcześniej ustalonego czynnika determinującego *a priori*. Jeśli tak jest, to jego wartość musi być przypadkowa. Po drugie, stwierdza się w niej, że systemy muszą być zbudowane w sposób złożony i zdefiniowane przez dużą liczbę komponentów i zmiennych. W rezultacie trudno jest im ujawnić kolejność danych w sposób oczywisty. W związku z tym dają one wrażenie grupy danych nieuporządkowanych. Można jednak dostrzec obecność subtelnej, podstawowej struktury, która nadaje sens i porządek systemowi. Kluczem jest zdefiniowanie i zidentyfikowanie tej struktury.

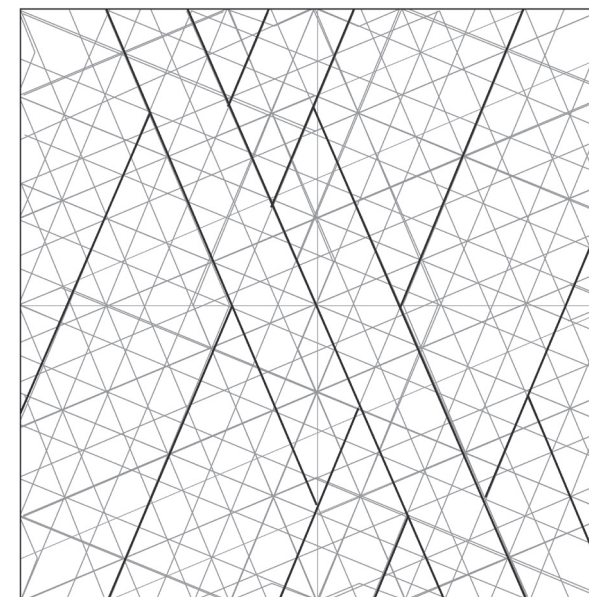
Główne pojęcia, na których opiera się teoria chaosu, są następujące: pojęcie chaosu samo w sobie; wrażliwość na warunki początkowe, które muszą być brane pod uwagę w celu zdefiniowania dynamizmu lub ewolucji złożonych zachowań; nieliniowość systemów; właściwości nieprzewidywalności, przypadku lub prawdopodobień-

↑ Seria OCT, OCT 021, szkic, grafit na papierze, 29,7 × 21 cm

↑ Seria OCT, OCT 002, szkic, gwasz na papierze ARCHES, 29,7 × 21 cm

↑ Seria OCT, OCT 15, szkic, grafit na papierze pochodzenia roślinnego, 29,7 × 21 cm

stwa i indeterminizmu lub niepewności, które powstają w konsekwencji stosowania tych systemów. W pracy Juliána Gila na te cechy zwraca się większą lub mniejszą uwagę w zależności od projektu. Istnieją jednak wspólne ramy teoretyczne, które określają wykorzystywane przez artystę systemy i ich zachowanie. Gil charakteryzuje każdy system, określając proces jego konstruowania i ustanawiając zasady, które z dużą dozą swobody pozwalają mu nim sterować i umożliwiają jego ewolucyjną dynamikę. W wyniku ich zastosowania powstają grupy dzieł, które są identyfikowane za pomocą wspólnej nazwy i określane jako serie.

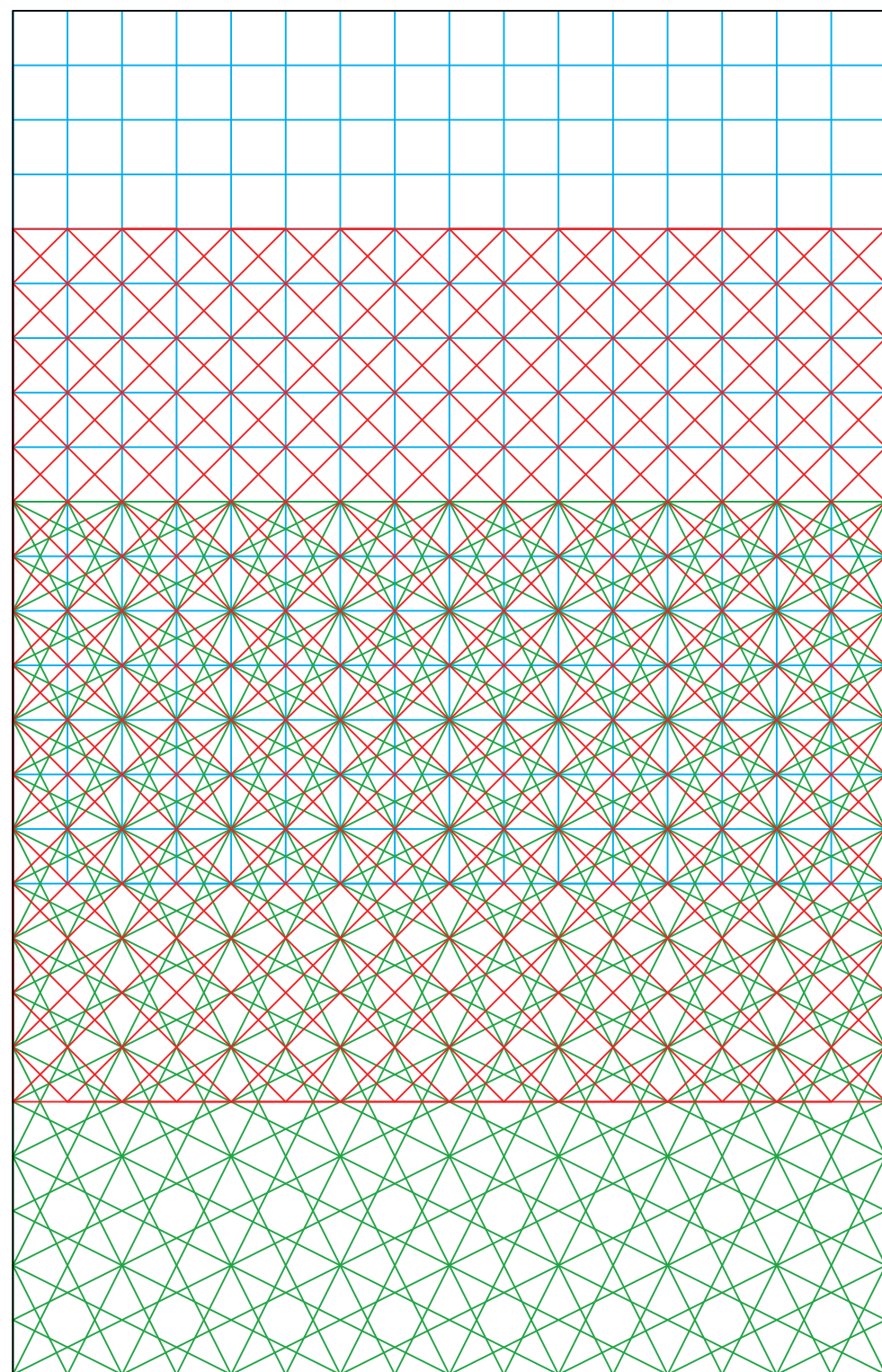
Etymologiczne pochodzenie terminu „chaos” tkwi w łacińskim słowie *chaos*, od greckiego *χάος* (*kháos*).

W praktyce idea chaosu odnosi się do ogólnego stanu zamieszania i nieporządku. Jednak w kontekście złożonych systemów termin „chaos” jest używany w celu wyjaśnienia nieprzewidywalnego zachowania się niektórych nieliniowych systemów ze względu na ich zależność od warunków początkowych i od wrażliwości na nie. Badania dotyczące chaosu związane są z takimi nazwiskami jak: **Popper** (1996), **Lorenz** (2000), **Poincaré** (1963), **Bohm** (1980), **Gleick** (1988), **Mandelbrot** (1982) i **Prigogine** (1994, 1997 itd.).

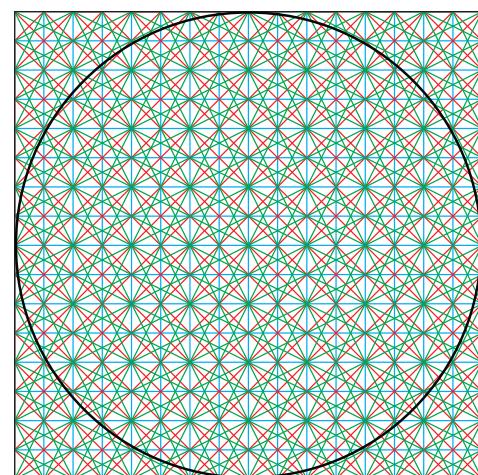
Wrażliwość na warunki początkowe odnosi się do zależności ewolucji systemu od czynników obecnych na początku procesu. Istnienie tego parametru oznacza, że rozwój systemu podlega ciągłym zmianom, które w perspektywie średnio- i długoterminowej mogą powodować dużą nieprzewidywalność. W przypadku Juliána Gila obecność nieistotnego zdarzenia, takiego jak wybór pozycji pierwszego punktu pierwszej linii kompozycji lub wybór pierwszego koloru w jednym z możliwych geometrycznych pól pracy, określa rozwój jego procesów powstawania pracy w pewnym kierunku. Następnie artysta wykorzystuje te nowo odkryte strategie twórcze do wykonania innych serii prac.

Nieliniowość można uznać za jedną z najważniejszych cech złożonych systemów. Pokazuje ona niedeterministyczny charakter systemu (reaktywną dysproporcję przyczynowo-skutkową), występowanie braku ciągłości i cechę nieprzewidywalności. Można powiedzieć, że charakteryzuje ona ewolucyjny proces powstawania systemów chaotycznych. Jej obecność może przejawiać się na dwa ważne sposoby: w wyniku informacji zwrotnej zmiennych wybranych przez autora systemu oraz w wyniku obecności ciągłych bifurkacji związanych z podejmowaniem decyzji w trakcie tworzenia projektu. >

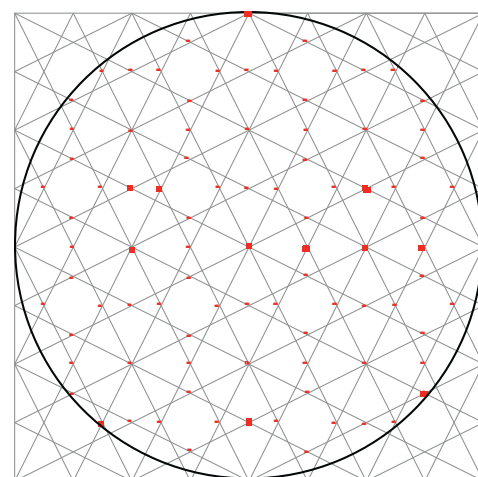

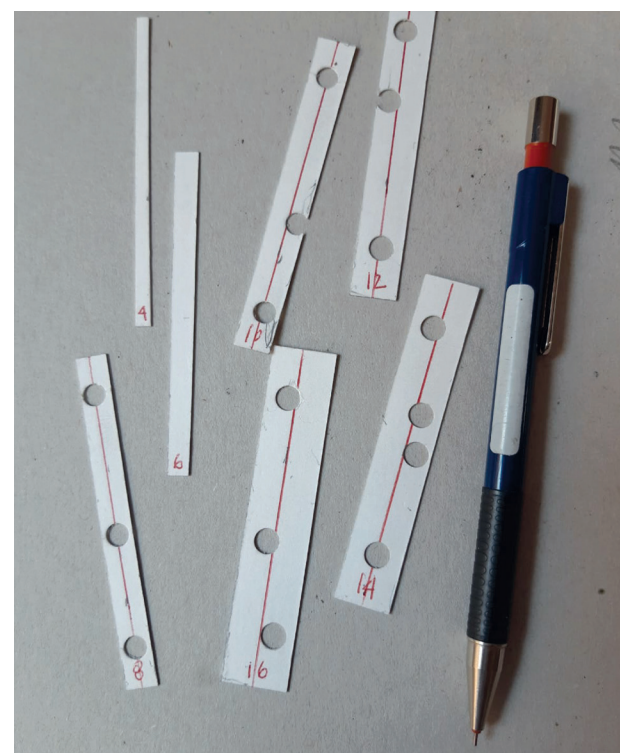
↑ ORT + ESC + HEM, seria TONDOS, wzór podstawowej struktury, proces konstrukcyjny

↑ ORT + ESC + HEM, seria TONDOS, wzór podstawowej struktury

↑ HEM, wzór podstawowej struktury, rozmieszczenie atraktorów

Tekturowe narzędzia zaprojektowane przez artystę, Juliána Gila, do tworzenia szkieletów kompozycji liniowych →

Julián Gil opiera swoją pracę twórczą na wykorzystaniu systemów, które definiuje teoretycznie i praktycznie oraz do których stosuje wcześniej ustalone procesy transformacji.

Te dwie cechy mają wpływ na nieliniowe systemy opracowane przez Juliána Gila dla jego projektów. Pierwsza z nich – **informacja zwrotna** uzyskana na podstawie zmiennych oznacza, że w procesie tworzenia jego prac zmiennie, które wykorzystuje artysta, definiując swój projekt (punkty, linie, płaszczyzny, kolor, proporcje i rozmiary), stale zwielokrotniają swoją obecność w pracy i zmieniają jej efekt. Druga cecha – **obecność bifurkacji** sugeruje, że system przedstawia więcej niż jedno możliwe rozwiązanie na różnych etapach tworzenia. Oznacza to, że praca może ewoluować w różnych kierunkach, a co za tym idzie – ma nieskończoną liczbę możliwych rozwiązań. Te nieciągłości – wywołane przez możliwość wyboru, błąd lub przypadek występujące w procesie tworzenia prac – można nazwać **fluktuacjami**, używając pojęcia odnoszącego się do różnicy między rzeczywistym efektem a tym, co było przewidywane lub oczekiwane.

Logika rozmyta

Jeśli teorię rozmytej logiki Irańczyka **Lofty Zadeha** odnosimy do dziedziny nauk humanistycznych, a w szczególności do twórczości, możemy interpretować to pojęcie jako praktyczną cechę złożoności. Jej zastosowanie polega na ilościowym określeniu nieprecyzyjnych opisów, które są używane w języku potocznym w coraz bardziej rozbudowanych kategoriach. Ten elastyczny sposób postrzegania faktów pozwala często określać działania, które nie są mierzalne, ale mogą być oceniane za pomocą takich określeń jak: trochę, dużo, mniej więcej, ani jeden, niektóre z nich itp. Można powiedzieć, że logika rozmyta daje wyniki różnicowane na podstawie nieprecyzyjnych danych i że wartości stosowane w tego typu działaniach zawsze kojarzą się z niepewnością. Ta wieloaspektowa cecha, wykorzystywana do analizy informacji o świecie rzeczywistym w kategoriach skali, pozwala na konstruowanie narzędzi, które są w stanie oszacować informacje trudne do zdefiniowania i jest bardzo przydatna do oceny podstawowych pojęć systemów złożonych: niepewności (Łukasiewicz), prawdopodobieństwa (Reichenbach), nieskończoności (Godel) i możliwości (Zadeh).

Seria OCT i seria TONDOS

Projekty Juliána Gila z lat 2016 i 2019 – Seria OCT (*Octágono*) i Seria TONDOS – sugerują obecność szeroko zakrojonego i zróżnicowanego zbioru teoretyczno-praktycznego, który przyczynia się do kształtowania wiedzy artystycznej odnoszącej się do rozwoju współczesnych procesów twórczych powiązanych z teorią złożoności i myśleniem systemowym: błędem, indeterminizmem, nieprzewidywalnością, nieliniowością, przypadkiem, przypadkowością, wrażliwością na zmiany w warunkach początkowych i procesach pośrednich oraz definiowania istotnych atraktorów.

Julián Gil opiera swoją pracę twórczą na wykorzystaniu systemów, które definiuje teoretycznie i praktycznie oraz do których stosuje wcześniej ustalone procesy transformacji. Jego systemy rządzą się nieliniową dynamiką i są wrażliwe na warunki początkowe i procesowe, które artysta precyzuje, kiedy określa pod względem estetycznym swoje systemy: siatki (ORT, ESC, HEM, PHI, DR, OCT), kolory, struktury, geometrie, proporcje, punkty.

Projekty artystyczne Juliána Gila są wizualnym efektem złożonego intelektualnego zbioru systemów teoretyczno-praktycznych, które podlegają ciągłej ewolucji i mają tendencję do coraz większej złożoności z biegiem czasu. Jego twórczość nie podlega redukcjonizmowi, deterministycznym prawom przyczynowo-skutkowym.

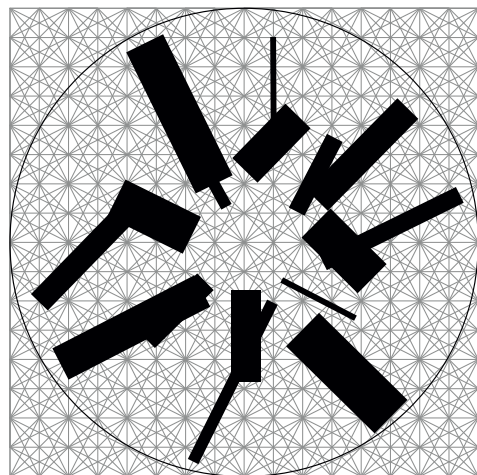
Metodologia pracy artysty, dotycząca tworzenia skończonych dzieł, obejmuje wykonanie serii prac pośrednich, które artysta realizuje w następujących formatach: grafitowych rysunków siatek na papierze pochodzenia roślinnego, które wykorzysta do eksplorowania i opracowywania cyklu; liniowo opracowanych schematów rozwoju koncepcji twórczych wykonanych ołówkiem grafitowym, czarno-białych i kolorowych, z wykorzystaniem specyficznego sposobu interpretacji wcześniej stworzonych struktur; chromatycznych gwaszowych przedstawień w formacie DIN A-4 niektórych prób liniowych wykonanych w ołówku grafitowym; końcowej pracy wykonanej w kolorze z użyciem farb akrylowych i/lub druku cyfrowego w formatach, które artysta uzna za stosowne. >

Gdy tylko rozpocznie się proces obróbki ręcznej, powstaje również cyfrowa wizualizacja uzyskanych efektów. „Język ten” służy w niektórych przypadkach jako narzędzie wprowadzania nowych rozwiązań, które artysta może realizować farbami akrylowymi po ich przeanalizowaniu. Efekty, w zależności od złożoności procesu twórczego, mogą się różnić.

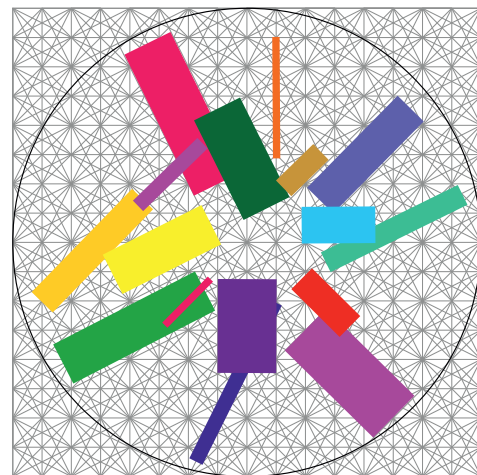
Przedstawione w tym artykule przykłady z Serii OCT (ośmiokątów) wykonane są na podstawie nieregularnej siatki opartej na geometrii ośmiokąta. Wszystkie jego linie są równoległe w stosunku do jednego z boków wielokąta foremnego. Artysta dokonuje dwóch interpretacji tej struktury. W pierwszej uzyskuje kompozycje o nieregularnych powierzchniach, do których stosuje subiektywne kryteria kolorystyczne. W niektórych przypadkach wprowadza ideę symetrii, niekiedy stosowanej do pozycjonowania i rozmieszczania form, a w innych przypadkach do zastoso-

owania koloru. W kolejnej interpretacji generuje kompozycje liniowe na podstawie kryteriów rytmu, proporcji, relacji i łączenia, zaczynając od nanoszenia na siebie dwóch liniowych układów kolorystycznych, wykonanych wcześniej na strukturze podstawowej.

Zaprezentowane w tym artykule prace reprezentujące serię TONDOS rozpoczynają się od siatki, w której trzy struktury, które artysta wykorzystywał przy innych okazjach, są nałożone na siebie: ORT (ortogonalny), ESC (zestaw kwadratów) i HEM (pópitagorejski). W przypadku tych prac artysta używa szablonu atraktorów na siatce HEM. Opracowuje także rodzaj narzędzia o formach prostokątnych i o zmiennej szerokości, które pozwala mu rysować linie dla finalnej kompozycji. Twórcze, formalne i chromatyczne strategie artysty w tym cyklu są bardzo zróżnicowane. Warto zwrócić uwagę na fluktuacje w zakresie percepcji, rytmu i równowagi, które można >

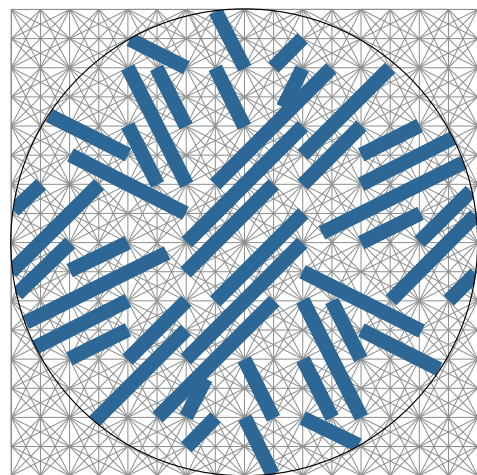
↑ TONDOS V, BN TV, struktura, 1920

↑ TONDOS V, struktura, 1924

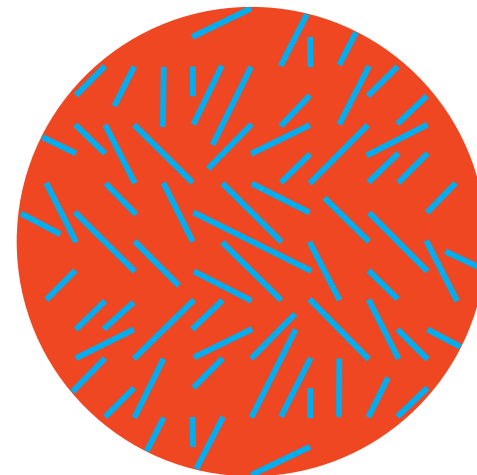
↑ TONDOS V, 2G 2BN

↑ TONDOS IV, T4 21

↑ TONDOS IV, A017 T4 2930 C

↑ TONDOS IV, T4 20

↑ Pracownia Juliána Gila, dokumentacja archiwów i procesów

wywnioskować z proponowanego układu: w równowadze, prawie w równowadze, dalekie od równowagi, równowaga stabilna, równowaga dynamiczna, rytmy naturalne lub proste, rytmy symultaniczne, rytmy akumulacyjne, rytmy liniowe i rytmy w układzie palindromowym.

Samoorganizacja i archiwizacja

W procesie samoorganizacji swojej metodyki pracy artysta przygotowuje materiał analogowy i cyfrowy, który wykorzystuje w całości do realizacji cykli prac. Jego prace rozpoczynają się od jakiegoś wyzwania lub problemu intelektualnego, który artysta stara się rozwiązać z estetycznego punktu widzenia za pomocą języka wizualnego opartego na strukturach geometrycznych i kolorze. Po przemyśleniach artysta zaczyna od konceptualnego sformułowania swojego projektu i wykonania pierwszych graficznych refleksji na papierze pochodzenia roślinnego za pomocą ołówków grafitowych, czasem w czerni, a czasem w kolorze. W zależności od potrzeb Julián Gil konstruuje narzędzia, których potrzebuje w procesie twórczym. Czasami powstają obrazy na ekranie z narysowanym wzorem siatki, które potem artysta nakłada na siebie, aby wzbogacić lub skomplikować swoje prace. Innym razem wykonuje specjalne „cyrkle”, które pozwalają mu odtworzyć koła z określonych punktów, lub szablony geometryczne, które służą jako zbiór próbek elementów, które wykorzysta w projekcie. Z biegiem czasu artysta wymyślił wiele narzędzi.

Twórca wykonał również spójną i precyzyjną pracę dotyczącą koncepcji archiwum. Prowadzi działalność w zakresie organizacji estetycznej, konceptualnej, prawnej i administracyjnej swojej twórczości z zachowaniem dyscypliny i spójności strukturalnej. Artysta wykorzystuje

archiwum do zapisywania, gromadzenia i przechowywania informacji o swoich pracach i procesach ich tworzenia. Kiedy przechowuje lub gromadzi prace – przydziela im określone miejsce lub związane z nimi informacje. Kiedy archiwizuje – ujednocila, identyfikuje i klasyfikuje dokumenty, które wytwarza w swojej twórczości artystycznej i które kształtują jego tożsamość jako artysty.

W działalności dokumentalnej Juliána Gila można wyróżnić dwa rodzaje archiwów: fizyczne archiwum związane z kulturą przedmiotową i pamięcią logiki jego systemów twórczych oraz wirtualne archiwum zawierające informacje cyfrowe o jego procesie twórczym.

Rodzaj archiwum tworzonego przez artystę opiera się na zasadzie zachowania źródeł. Zasada ta

„[...] definiuje archiwum jako neutralne miejsce przechowywania zapisów i dokumentów, które pozwalają użytkownikom powrócić do warunków, w jakich zostały stworzone, do mediów, za pomocą których zostały stworzone, do kontekstów, których są częścią oraz do technicznych kluczy do ich powstania. Tylko poprzez lekturę tych dokumentów (zawsze fragmentarycznych faktów) historyk ma dostęp do przeszłości i może ją odtworzyć, rozumiejąc, że terażniejszość i przyszłość są zawarte w tej przeszłości.” (Guasch 2011, 16). ■

ABSTRACT

CREATING UNPREDICTIVE MODELS. JULIÁN GIL'S SENSITIVITY AND SENSIBILITY

This article is a review of the theoretical concepts of the science of complexity (chaos and fuzzy logic theory) and systems theory present in the work of Julián Gil, presenting a concise explanation of the terms and key concepts. The objective is to understand the conceptual foundation and creative process of his work more deeply, and to show some of his works: the OCT and TONDOS series. Other theories related to the artist's organizational and record-keeping methodology will also be discussed within the context of the science of complexity.